

מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כו"כ⁶, וכ"משיח ודאי" (עי"ז ש"עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל")⁷ – נכנס כעת ממש לבית הכנסת, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, הוא מוליד את כל בני" בתוך כלל ישראל לארץ הקודש, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי.

* * *

בעמדנו באלף הששי עצמו, לאחרי "חצות" האלף, לאחרי שנת ה'תק"ח⁸, ולאחרי הקיצים השונים שכבר חלפו, בשנת תר"ח⁹ ושנת תרס"ו¹⁰, עד – ההכרזה של נשיא דורנו "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" (בשנות תש"א-תש"ג)¹¹, אשר בשנים אלו ניתוסף יותר ויותר בגילוי פנימיות התורה. ובהמשך השנים ניתוסף בזה עוד ועוד, עד – הפצת המעינות חוצה בכל קצוי תבל, אפילו בפינה נידחת בעולם, ולא רק שהגיעו לשם התוצאות דהפצת המעינות חוצה, אלא גם המעינות דפנימיות התורה בעצמם.

... כבר סיימו כל הענינים, וביהמ"ק עומד ומוכן למעלה, ועד"ז בנוגע לכל הענינים – כבר "הכל מוכן לסעודה", ישנם כל הענינים מוכנים כבתיבה סגורה ונתנו את התיבה והמפתח שלה לכאו"א מישראל¹²,

הדבר היחידי שעליו מחכים הוא – שיהודי יצעק עוד צעקה, עם עוד בקשה ותביעה ועוד תזכורת: "עד מתי!?!".

ועל ידי זה הוא פועל שמש"ח צדקנו נכנס עכשיו לבית הכנסת זה, ולוקח את כל בני" כאן בתוך כלל ישראל לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לביהמ"ק השלישי.

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

דברים – שבת חזון

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כט

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

א געשריי, מיט נאָך אַ בקשה ותביעה און נאָך אַ דערמאָנונג: „עד מתי?!“..

און דורך דעם טוט ער אויף אַז משיח צדקנו קומט אַריין איצטער אין דעם ביהכנס, און נעמט מיט אַלע אידן דאָ בתוך כלל ישראל אין ארצנו הקדושה, ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לביהמ"ק השלישי.

(משיחות ש"פ דברים, שבת חזון, ת"ב (נדחה), י"ד אב (לפני ערבית) וי"א אב (תנש"א))

כמדובר לאחרונה כו"כ פעמים, שלפי כל סימני הגאולה „הנה זה (משיח) בא“¹ תיכף ומיד ממש (ומה שמשיח עדיין לא בא אינו מובן כלל).

ענין זה מתחזק יותר כאשר נמצאים כעת בבית משולש, ביהכנס, ביהמ"ד ובית מעשים טובים וגמילות חסדים, ובמיוחד – של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, משה שבדורנו – שהוא מעין והכנה לבית המקדש השלישי, שאף הוא בית משולש: ביתי בית תפלה², בית תורה (מקום סנהדרין ליד לשכת הגזית³), ובית גמילות חסדים (שנמשכת ע"י) הקרבת הקרבנות⁴.

. . . ובפרט שנוסף לכך ה"ז גם זמן זכאי – שבת תשעה באב בזמן תפלת מנחה, כשנעשית התגברות חדשה ד(לידת ו)מזל משיח צדקנו, ונוסף לזה – בשנת ה'תנש"א, ר"ת ה' תהי' שנת נפלאות אראנו, עד להנפלאות דהגאולה האמיתית והשלימה (עליהם נאמר „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות“⁵).

ומכל זה מובן – שזמן זה ומקום זה ה"ה זמן ומקום הכי מסוגלים לביאת משיח צדקנו.

ובפשטות – שיהודי מאמין באמונה שלימה, שמשיח צדקנו, „מלך

שלמרות שתוכן ההפטרות הוא „פורענותא“¹⁰ – ומבין ה„שלוש דפורענותא“ (=שלושת ההפטרות העוסקות בפורענות) הפטרת חזון היא החמורה ביותר¹¹ – הרי הנקודה העיקרית שבה – (סיומה וחזרתה) הוא ענין הגאולה: „ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה“.

והיות שההפטרות באה כגמר וסיום הפרשה בתורה¹² – נמצא איפוא, שהסיום וה„סך הכל“ של הפרשה הוא – ענין הגאולה.

ועל פי זה יש להמתיק את העובדה הבאה: בספר „לקוטי תורה“ סידר הצמח-צדק את המאמרים „על סדרי פרשיות התורה...“¹³ – ואילו בפרשת דברים מופיע רק מאמר יחיד¹⁴, על הפסוק „ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה“ (ואין כל מאמר על פסוק מהפרשה עצמה¹⁵) – ויש לומר הטעם לכך, בדרך אפשר, משום שזוהו תוכן הפרשה.

ואף שענין זה שייך בכל הפרשות [שנקודתה העיקרית של הפרשה מתבטאת בהפטרות, ובסיומה דוקא] – אף על פי כן, לא מצאנו מעין זה בשאר הפרשות שהמאמר בלקוטי תורה (על הפרשה) יהיה רך על פסוק מההפטרות¹⁶, ועל סיומה דוקא.

(10) תוס' מגילה שם, וטושו"ע שם – מפסיקתא. וברמב"ם שם, בדברי תוכחות. אלא שלדעת הרמב"ם שם, בדברי תוכחות. אלא שלדעת הרמב"ם הוא סדר אחר ולא כבטושו"ע. (11) ראה תוס' שם בסיומו, בהטעם דהפטרות דחזון הוא בשבת שלפני ת"ב – כי הוי ענין „אבילות“. וראה רמב"ם ס"י תקעה, והפטרות דחזון ישע"י נהגו לקרותה בניגון קינה וענין אבילות הוא (ועיי"ש שלכן קוראין אותה דוקא בשבת שלפני ת"ב (ולא לאח"י), כיון דבחול לא אפשר לאפטורי מפטיר בשבת). (12) להעיר מפירוש לשון „הפטרות“ – אנציקלופדי' תלמודית בערכו (בתחלתו). וראה שם, דיש שקראו אותה בשם „אשלמתא“, כי היא ההשלמה של קריאה בתורה. (13) מנוסח השער דלקו"ת אשר נערך ע"י כ"ק אדמו"ר ה"צ. (14) על פסוק מהסדרה או הפטורה. וגם מאמר השני שם – הוא בהמשך לד"ה ציון במשפט תפדה. (15) באוה"ת לאדמו"ר ה"צ צנמצאו כמה מאמרים לפ' דברים, ואולי יש בהם גם (חלקים) מאדמו"ר הוקן. אבל ראה רשימת מאמרי אדמו"ר על סדר פסוקי התורה (בסוף מאמרי אדמו"ר על פרשיות התורה ח"ב ע' א'מד) – שלא נמצאו ע"פ דברים. (16) אף שישנם מאמרים וסדרות שבאו על פסוקים מההפטרות, ולהעיר שבתו"א פ' בראשית מתחיל במאמרי ד"ה השמים כסאי וד"ה כי כאשר השמים החדשים – פסוקים מההפטרות (רשבת ר"ח*) אבל (נוסף לזה שגם הם שייכים

א. הקשר בין הפטרת „חזון“ לפרשת דברים

כבר דובר פעמים רבות¹, כי למרות הנאמר ב'טור'² אשר מפרשת בראשית עד שבעה עשר בתמוז, מפטירין מענין הפרשיות דומה בדומה, ומשם ואילך לפי הזמן ולפי המאורע –

בכל זאת, מכיוון שכל עניני התורה מדויקים הם ביותר, מובן, כי גם ההפטרות שנקבעו לשבתות מייז תמוז ואילך, „לפי הזמן...“ [הפטרות „דברי רימיה“ בפרשת פינחס (או מטות)... „חזון“ בפרשת דברים³] – יש לתוכנן קשר גם לפרשיות הנקראות בשבתות אלו (מענין הפרשיות...), למרות שבעיקר הם „לפי הזמן ולפי המאורע“⁴.

הדבר מודגש ביותר בשבת חזון. מכיוון ששם השבת נקרא (במנהג ישראל, ש„תורה היא“) על שם ההפטרות – שבת חזון, מובן איפוא, כי זהו תוכנה של השבת (כולה).

ב. סיום הפרשה וההפטרות – בענין הגאולה

בין הענינים שבהם ההפטרות „חזון ישעיהו“⁵ היא „בדומה“ לפרשת דברים:

הנבואה בהפטרות „חזון ישעיהו“, כוללת דברי מוסר לבני ישראל, ואף על פי כן, סיום חזותם ההפטרות⁶ הוא בענין הגאולה – „ואשיבה שופטיך... ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה“;

כך גם מוצאים בפרשת דברים: הגם שהפרשה מכילה „דברי תוכחות“⁷, אך בסיומה וחזרתה⁸ מדובר אודות כניסת בני ישראל לארץ ישראל – „לא תיראום כי ה' אלקיכם הוא הנלחם לכם“.

ומכיוון ש„הכל הולך אחר היתום“⁹, מובן,

(1) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 62. וש"ג. ח"ח [המתורגם] ע' 371. ועוד. (2) א"ח סתכ"ח (בשם הפסיקתא). ועד"ו בשו"ע שם ס"ח. תורה ר"ח מגילה לא, ב. וראה רמב"ם הל' תפלה פ"ג ה"ט. (3) ועד"ו ה' דנחמתא. (4) ראה בפרשיות לקו"ש ח"ט שם ובהערות שם. (5) ישע"י א, א ואילך. (6) שם, כ"ז. (7) ראה ספרי, ת"א, ת"י ופרש"י – ריש פרשתנו. (8) ג, כב. (9) ברכות יב, א.

(* דמאמרים אלו נאמרו בשבת ר"ח – ראה בהוספות לס' מאמרי אדמו"ר – תקט"ה ח"ב (ע' א'ק"ז).

ובפשטות – אַז אַ איד איז מאמין באמונה שלימה, אַז משיח צדקנו, „מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כו”⁶, און אַלס „משיח ודאי” (דורך דעם וואָס „עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל”)⁷ – קומט איצטער ממש אַריין אין דעם בית הכנסת, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, ער פירט אַלע אידן בתוך כלל ישראל אין ארץ הקודש, אין ירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי.

* * *

שטייענדיק באלף הששי עצמו, לאחרי „חצות” האלף, לאחרי שנת ה’ת”ק⁸, און לאחרי די פאַרשידענע קיצים וואָס זיינען שוין דורך, בשנת תר”ח⁹ ושנת תרס”ו¹⁰, ביז – די הכרזה פון נשיא דורנו „לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה” (בשנות תש”א-תש”ג)¹¹, וואָס בשנים אלו איז אַלץ מערער צוגעקומען אין גילוי פנימיות התורה. ובהמשך השנים איז אין דעם צוגעקומען מערער און מערער, ביז – הפצת המעינות חוצה בכל קצוי תבל, אפילו אין אַ פינה נידחת בעולם, און ניט נאָר וואָס דאָרטן האָבן דערגרייכט די תוצאות פון הפצת המעינות חוצה, נאָר אויך די מעינות פון פנימיות התורה בעצמם.

. . . מ’האָט שוין פאַרענדיקט אַלע ענינים, און דער ביהמ”ק איז עומד ומוכן למעלה, ועד”ז בנוגע צו אַלע ענינים – איז שוין „הכל מוכן לסעודה”, מ’האָט אַלע ענינים פאַרטיק ווי אין אַ פאַרמאכטע תיבה און מ’האָט אָפגעגעבן די תיבה און איר שליסל צו יעדער איד¹²,

די איינציקע זאָך אויף וואָס מ’וואָרט איז – אַז אַ איד זאָל געבן נאָך

(6) רמב”ם הל’ מלכים פ”א ה”ד.

(7) רמב”ם שם.

(8) ראה ס’ השיחות תש”נ ח”א ע’ 254. וש”נ.

(9) ראה ס’ השיחות תורת שלום ע’ 237. אגרות קודש אדמו”ר מהוריי”צ ח”א ע’ תפה.

(10) ראה שיחת אחש”פ תשל”ל (נדפסה בהמשך תרס”ו בהוספות. לקו”ש ח”ז ע’ 209).

(11) „קול קורא” בהקריאה והקדושה” תש”א-תש”ג (אגרות קודש אדמו”ר מהוריי”צ ח”ה ע’ שסא ואילך. שעז ואילך. תח ואילך. ח”ו ע’ תל ואילך).

(12) ראה לקו”ש חכ”ח ע’ 289. וש”נ.

ישנה הלכה פסוקה²⁴: „כל המשבר כלים ובגדים והורס בנין כו’ דרך השחתה עובר בלא תשחית”²⁵. יתירה מוז: נוסף על איסור „בל תשחית”, קיים בנוגע לבית המקדש האיסור של „לא תעשון...” – שאסור לקלקל חלק מבית המקדש, „הנותן²⁶ אבן אחת מן המזבח או מכל ההיכל או מבין האולם ולמזבח דרך השחתה לוקה שנאמר²⁷ ונתצתם את מזבחתם... לא תעשון כן לה’ אלקיכם”. ועל אחת כמה וכמה – את כל בית המקדש. וכפי שהרמב”ם מונה במניין המצוות²⁸: „שלא לאבד בית המקדש או בתי כנסיות או בתי מדרשות”.

מתעוררת השאלה²⁸: מכיוון שהקב”ה מקיים, כביכול, את המצוות שהוא מצווה לישראל²⁹, כנאמר „מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל”³⁰ – כיצד יתכן³¹ שהקב”ה הרשה להחריב את בית המקדש, ויתירה מוז: הדבר נעשה בשליחותו יתברך, כנאמר בנבואה³², „הנני שולח ולקחתיו... ואל נבוכדראצר מלך בבל עבדי...!”

ואם משום שבני ישראל לא היו ראויים לקיום בית המקדש – היה יכול הקדוש-ברוך-הוא לגנוז את המקדש, בדומה למה שמצינו במשכן שנגנז אוהל מועד...³³, ויתירה מוז: במקדש עצמו נאמר כי „טבעו בארץ שעריה”³⁴, ובדומה לכך כמה כלים נגנזו³⁵.

(24) רמב”ם הל’ מלכים פ”ו ה”י. ש”ע אדה”ז ח”מ הל’ שמירת גוף ונפש ובל תשחית סעיף יד.

(25) ברמב”ם שם ממשיך, ואינו לוקה אלא .. מדבריהם, וראה מל”מ שם ה”ח (א”ה כו”) דלדעת הרמב”ם – בכל דבר מלבד אילנות הוא רק מדרבנן. אבל בש”ע אדה”ז שם הלשון: „עובר בל”ת שנאמר לא תשחית גו”ל. וראה אנציקלופד’ תלמודית ערך בל תשחית בתחלתו המחלוקת בזה.

(26) לשון הרמב”ם הל’ ביהב”ח פ”א ה”ז. ובהל’ יסוה”ת פ”ו ה”ז – „הסותר” ועוד שינויים. וראה צפני”ג הל’ יסוה”ת שם. ועוד. ואכ”מ.

(27) ראה יב, ג”ד.

(28) שבריש ספר היר מל”ת סה. ועד”ז – בסהמ”צ מל”ת סה. ובכותרת להל’ יסוה”ת מצוה ח כתב: שלא לאבד דברים שנקרא שמו עליהם (כי מקצת ביהב”ח בהלשון). ואכ”מ.

(28*) הבבא לקמן העירוני ח”א מס’ נפש חיים (לר”ח פאלאג’י) מ’ע הבר”ת אות ד. וש”נ.

(29) שמו”ר פ”ל, ט. ועד”ז – ירושלמי ר”ה פ”א ה”ג. וראה ברכות 1, א (בנוגע תפלין). ועוד.

(30) תהלים קמו, יט.

(31) ראה ב”ר פ”א, ה.

(32) ירמ’י כה, ט ואילך. וראה שם 1, יד (ועשיתי לבית גו); לב, ג (הנני נותן גו). ועוד.

(33) סוטה ט, סע”א.

(34) איכה ב, ט. איכ”ר שם (פ”ב, יג). במדב”ר פט”ז, יג. וח”א ג, א. וראה סוטה שם ובפרשי” שם.

(35) יומא נב, ב. וש”נ.

ויש לומר שטעם מדוע דוקא בפרשתנו כך הדבר – משום שבענין של גלות וגאולה הדבר מודגש באופן מיוחד, וכדלקמן.

ג. חורבן המקדש ובניינו ע”י „אריה”

הדבר יובן בהקדם הנאמר ב’לקוט’ בתחילת ירמיה¹⁷: „עלה אריה במזל אריה והחריב את אריאל, עלה אריה – זה נבוכדנאצר, דכתיב¹⁸: עלה אריה מסבכו, במזל אריה עד¹⁹ גלות ירושלים בחודש החמישי, והחריב אריאל (=זה בית המקדש ככתוב): הוי”ו²⁰ אריאל אריאל קרית חנה דוד, על מנת שיבא אריה במזל אריה ויבנה אריאל, יבא אריה – זה הקדוש-ברוך-הוא דכתיב ביה (=שכתוב עליו):²¹ אריה שאג מי לא יירא, במזל אריה והפכת²² אבלם לששון, ויבנה אריאל בונה²³ ירושלים ה’ נדחי ישראל יכנס”.

כל הענינים שבתורה הריהם בדיוק, ובוודאי שאין בה סתם מליצות ח”ו. וצריך להבין: מהי ההדגשה בכך שהלשון „אריה” משמשת הן בנוגע לחורבן („עלה אריה במזל אריה והחריב את אריאל”), והן בנוגע לבנין („שיבא אריה במזל אריה ויבנה אריאל”) הרי היה ניתן לכתוב בפשטות: „בא נבוכדנאצר בחודש החמישי... על מנת שיבא הקדוש-ברוך-הוא... ויבנה בית המקדש”?

ד. השאלה על האיסור לכאורה בחורבן המקדש

הביאור בזה הוא, שבכך מבהיר המדרש שאלה כללית בנוגע לחורבן בית המקדש:

לתוכן הסדרה, בראשית גו’ את השמים ואת הארץ הרי לאח”ז – כמה מאמרים על פסוק ועניני פ’ בראשית.

בפ’ תרומה הריה אינו מהפרשה, אבל תוכן המאמר בענין הסדה – הכרובים, עיי”ש. וראה בס”פ תרומה: כ”ק אדמו”ר נ”ע ביאור ענין הכרובים.

בלקו”ת פ’ צו ופ’ שמיני אין ד”ה על פסוקים מהסדרה אבל תוכן המאמרים שייכים להסדרה.

(17) רמז רנט. הובא ונתבאר באוה”ת נ”ך כרך ב ע’ א’נו ואילך. ד”ה בונה ירושלים ה’ דש”פ ואתחנן תרכ”ט (סה”מ תרכ”ט ע’ רעא).

(18) ירמ’י ד, ז.

(19) דם א, ג.

(20) ישע”י כט, א.

(21) עמ”ס ג, ח.

(22) ירמ’י לא, יב.

(23) תהלים קמו, ב.

הוספה בשורת הגאולה

לג.

ווי גערעדט לאחרונה כו"כ פעמים, אַז לויט אַלע סימני הגאולה איז „הנה זה (משיח) בא" תיכף ומיד ממש (און דאָס וואָס משיח איז נאָך ניט געקומען איז אינגאַנצן ניט פאַרשטאַנדיק).

* * *

דער ענין איז נאָך שטאַרקער געפֿינענדיק זיך איצטער אין אַ בית משולש, אַ ביהכנ"ס, ביהמ"ד און בית מעשים טובים וגמילות חסדים, ובמיוחד – פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, משה שבדורנו – וואָס דאָס איז מעין והכנה צו דעם בית המקדש השלישי, וואָס איז אויך אַ בית משולש: ביתי בית תפלה,² בית תורה (מקום סנהדרין לעבן לשכת הגזית),³ און בית גמילות חסדים (וואָס ווערט נמשך דורך) הקרבת הקרבנות.⁴

... ובפרט אַז דערצו איז דאָס אויך דער זמן זכאי – שבת תשעה באב בזמן תפלת מנחה, ווען עס ווערט אַ התגברות חדשה פון (לידת ו)מזל משיח צדקנו, און דערצו נאָך – אין דעם יאָר ה'תנש"א, ר"ת ה' תהי' שנת נפלאות אראנו, ביז די נפלאות פון דער גאולה האמיתית והשלימה (אויף וועלכע עס שטייט „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות").⁵

איז דערפון אַלעס מובן – אַז די איצטיקע צייט און דער דאָזיקער אָרט איז אַ זמן ומקום הכי מסוגל אויף ביאת משיח צדקנו.

- 1) שה"ש ב, ח. ובשהש"ר עה"פ.
 - 2) ישע"י ז, ז.
 - 3) ירושלמי מכות פ"ב ה"ו. מכילתא ס"פ יתרו. פרש"י ר"פ משפטים. מדות פ"ה מ"ד. סנהדרין פו, ב (במשנה). רמב"ם הל' סנהדרין פי"ד הי"ב.
 - 4) ראה בארוכה מכתב בין עשירי בשבט וט"ו בשבט תשמ"ז (לקו"ש חל"א ע' 235 ואילך).
 - 5) סה"ש תשמ"ז – שיחת ש"פ תרומה. וש"נ.
- 5) מיכה ז, טו.

ה. סתירה במטרה לבנות – דינה כבנייה
בנוגע לאיסור של „בל תשחית", ניתן לכאורה לתרץ על פי מאמר רז"ל על הפסוק³⁶ „כלה ה' את חמתו" – „שפך חמתו על העצים ועל האבנים ולא שפך חמתו על ישראל" (ולכן לא אמר אסף „בני לאסף" אלא „מוזמר לאסף").

ולכן אין זה ענין של „בל תשחית", משום שהאיסור הוא רק „כשעושה דרך השחתה וקלקול, אבל על מנת לתקן מותר לקלקל אם אי אפשר לתקן אלא על ידי קלקול זה".³⁷
ובדומה לדין בנוגע למלאכת שבת, אשר „כל המקלקלין פטורין"³⁸ (ואם „קרע בגדים או שרפן או שבר כלים דרך השחתה הרי זה פטור"³⁹), ואף על פי כן „הקורע בחמתו או על המת שהוא חייב לקרוע עליו חייב מפני שמיישב דעתו בדבר זה ויגונה יצרו, והואיל וחמתו שוככה בדבר זה הרי הוא כמתקן וחייב"⁴⁰; ובדומה לכך בענייננו: מכיון שחורבן בית המקדש היה באופן של „כילה" .. חמתו הרי זה ענין של תיקון.

יתירה מזו: על ידי כך ש"כילה" .. חמתו הרי „לא שפך חמתו על ישראל". נמצא, שבנוגע לבני ישראל היה החורבן ענין של מקלקל „על מנת לתקן", מכיוון ש„אי אפשר לתקן אלא על ידי קלקול זה", ואין בכך איסור של „בל תשחית".⁴¹
אך עדיין נותר בלתי מובן בנוגע לאיסור של „לא תעשון כן": אף על פי שהאיסור של „לא תעשון כן" הוא (כדיוק לשון הרמב"ם⁴²) דווקא כשעושה „בדרך השחתה"⁴³, וכפירוש ה'כסף משנה⁴⁴ „שאם נותן כדי לתקן ודאי שרי

- 36) איכה ד, יא. איכ"ר שם.
- 37) שו"ע אדה"ש שם סט"ו.
- 38) רמב"ם הל' שבת פ"א הי"ו. משבת קה, ב. ובכ"מ.
- 39) רמב"ם שם.
- 40) רמב"ם שם פ"ה הי"ח. וראה שם פ"ה הי"ח.
- 41) עדמ"ש במדות פ"א מ"ב „ורשות ה' לו לשרוף את כסותו", ואין כאן משום בכל תשחית כו" (פי' הרא"ש שם).
- 42) וראה לקו"ש ח"ח ע' 465 ואילך הביאור בזה לדעת אדה"ש, אף שפסק שם (סו"ס יד) דאיסור בל תשחית הוא, אפילו כונתו כדי להראות כעס וחומה להטיל אימה על בני ביתו שאינן נוהגין כשורה". עיי"ש.
- 43) הל' יסוה"ת והל' ביהב"ח שם.
- 44) וכלשונו בהל' מלכים שם (ועד"ו בשו"ע אדה"ש שם סט"ו) לגבי בל תשחית. ועד"ו בהל' שבת שם פ"א לגבי איסור שבת.
- 44) הל' ביהב"ח שם.

אחד ואחד המקדש דלעתיד⁹⁰. ולפי הג"ל מובן שאין אלו פירושים הפכיים, אלא אדרבה, יש קשר ביניהם, ויתירה מזו – הם בהמשך תיכף זה לזה: בחורבן של בית המקדש, עד למדרגה הכי תחתונה כפי שהיא בשבת חזון שהיא השבת שלפני תשעה באב (ושייכת אליו)⁹¹ – „רואים“, בשבת עצמה ומתחיל מהרגע הראשון הנקרא „שבת חזון“ – את בנין המקדש דלעתיד. וזה פועל על היהודי שלא להתפעל מכל קשיי

(משיחת ש"פ דברים תש"מ)

90 ראה בארוכה שיחה שלאח"ז. לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' ואילך.
91 ראה לעיל הערה 11.

92 רש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ובכ"מ. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"י"ח ע' 452. וש"ג.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו זרבינו

מלך המשיח

ויה"ר שעי" קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו זרבינו מלך המשיח לעולם ועד

הקדוש-ברוך-הוא), בנין נצחי – ולכן התרחש חורבן שני בתי המקדש, בית ראשון ובית שני, על מנת לתקן ולבנות בית מקדש מתוקן, בית המקדש השלישי שיהיה „בנינא דקודשא-ברוך-הוא“. נמצא, כי לחורבן בתי המקדש היה גדר של „בנין“, ולא חורבן וסתירה.

ז. הגאולה מתחילה ברגע הראשון של הגלות

על פי זה יש לבאר בעומק יותר את הסיפור במדרש⁵⁸, שכאשר שמע ערבי, בשעת חורבן הבית, כיצד „צעקה פרתו“⁵⁹ של יהודי, הוא אמר לו שכעת נחרב בית המקדש; ותיכף ממש לאחר מכן כאשר „הפרה צועקת פעם אחרת“⁵⁹ – הוא אמר לו ש„נולד מושיעיהם וגואלן של ישראל“⁵⁹ –

ויש לומר בכוננת הדברים על פי פנימיות הענין: לא רק שאו נולד משיח, כלומר שהוא היה מוכן כבר מהרגע שלאחר החורבן לגאול את ישראל, כי ביחד עם החורבן באה גם ההכנה, התחלת ואפשרויות הגאולה

(וההכרח לכך הרי מובן בפשטות: מכיון שכאשר ישראל יעשו תשובה „מיד הן נגאלין“⁶⁰, ו„אני ישנה בגלותא“ אבל „ולבי עד להקדוש-ברוך-הוא...“⁶¹, חייב המשיח להיות מוכן מיד ברגע שלאחרי החורבן, כדי שתוכל לבוא הגאולה – „מיד“⁶² כשעושי תשובה⁶³,

אלא יתירה מזה: חורבן הבית והגאולה ובנין בית המקדש אינם מתרחשים בהפסק זמן, בהפסק רגע ביניהם – אלא תיכף ממש לחורבן התרחשה בעולם הזה למטה ובארץ ישראל עצמה – התחלת הגאולה, נולד מושיען.

בגלוי נרגש אצל בני ישראל ענין החורבן,

ומטעם זה כופל הילקוט וחוזר על אותו שם „עלה אריה במזל אריה והחריב את אריאל... על מנת שיבא אריה במזל אריה ויבנה אריאל“ – משום שזה מסביר ומדגיש, כי התוכן הפנימי של החורבן – הנתיצה – היא „בנין (מקרי)“; עד שלענין החורבן וסיבתו קיים שם זהה (ו„שמו אשר יקראו לו בלשון הקודש“ הרי מורה על תוכן הדבר⁵²) – של הדבר הפועל את בנין בית המקדש כפשוטו – „יבא אריה במזל אריה ויבנה אריאל“⁵³.

ו. מטרת הבנייה מחדש – נצחיות המקדש

מהאמור עולה ענין נפלא בנוגע לחורבן הבית, בית ראשון ועל אחת כמה וכמה בית שני: בנין בית המקדש השלישי על ידי הקדוש-ברוך-הוא – יבא אריה זה הקדוש-ברוך-הוא... במזל אריה והפכתי אבלם לששון ויבנה אריאל“, הוא לא דבר שיתחיל רק לעתיד לבוא, אלא התחלת בנינו נפעלה תיכף לחורבן הבית.

יתר על כן, זוהי כל התכלית של חורבן הבית: הקדוש-ברוך-הוא רצה „לתקן“⁵⁴ את בית המקדש⁵⁵, שלא יהיה כמקודם „בניינא דבר נש“ (=בנין בידי אדם)⁵⁶ שאין לו קיום⁵⁷, אלא יהיה „בניינא .. דקודשא-ברוך-הוא“⁵⁶ (=בנין בידי

52 שער היחוד והאמונה ספ"א.
53 ע"פ כ"ז יומתק (בפנימיות הענינים) זה שמדרש הג"ל הוא בילקוט ירמ"י שבזה מודגש יותר הג"ל, כי „ירמ"י כולל חורבנא .. וישע"י כולל נחמתא“ (ב"ב יד, ב. יל"ש ירמ"י שם בתחלתו – רמז רנה).

54 ראה שו"ע אדה"ז או"ח סרע"ח ס"ב, ב' דיעות (לגבי שבת) בסותר ע"מ לבנות – אם צריך שיהא בנין האחרון יותר טוב מן הראשון או לא. וראה שו"ת צ"צ ח"ו שער המילואים – חידושים על מס' שבת (בהוצאת קה"ת תשכ"ד – ט, סע"ב). אבל גם להדיעה שלענין איסור שבת א"צ שיהא הבנין יותר טוב מן הראשון לאחשבו כסותר ע"מ לבנות, הרי לענין ניתוח אבני היכל כו' – בכדי שהסתירה תהי' נחשבת כבנין הוא דוקא בסתרו ע"מ לבנות במקומו בנין טוב ויפה מהראשון, וכנ"ל (הערה 50) בעצת בבא בן בוטא להורדוס. וכמפורש בשו"ת משאת בנימין (שהובא בשו"ת צ"צ שבעה"ה 51).

55 (כ"א אף ש, עלה ארי' מסבכו כו' מדובר בבית ראשון שהחריב נבוכדנאצר, הרי על בית השני (אף שחסרו בו ה' דברים – יומא כא, ב) נאמר (תגי ב, ט. ב"ב ג, סע"א ואילך) גדול יהי' כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון. ויומתק ע"פ חז"ג שבעה"ה הבאה (ועד"ו הוא בראב"ע חגי שם – בפ"י הב').

56 חז"ג רכא, א. וראה גם שם ח"א כה, א.
57 ולהעיר שגם האופן ד„גדול יותר“ דבית שני הוא „בבנין, או „בשנים“ (ב"ב שם), היינו שהי' לו קיום יותר. וראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 289 ובהערות שם: ע' 63; ע' 69. שהוא גדלות גם באיכות וברוחניות.

58 איכ"ד פ"א, נא.

59 לשון המתנת כהונה שם.

60 רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

61 חז"ג צה, א. וראה שהש"ר עה"פ (שה"ש ב, ה) אני ישנה גו'.

62 ואף שאומר „דאתייליד פריקתון דיהודא“ (איך שייך

שיח' מוכן תיכף לגאול את ישראל) – הרי מצינו דוגמתו קודם

המבול דביום שנולד עזר לאמו (ב"ר פל"ז, א. ויקר' פ"ה, א).

וצ"ע וביורו ב„נבואת הילד“ (נדפס בסו"ס נגיד ומצוה ועוד.

וראה סה"ד ד"א רמה).

63 ראה שיחת הגה"ש תשד"מ שבעת החורבן הי' זמן

המוכשר ומסוגל ביותר לתשובה כאשר בני" ראו חורבן הבית

ובמילא – הלכות ט' באב... – אך ענינם (של התעניות ותשעה באב בפרט) – הוא הרי להביא לתשובה, ובלשון הרמב"ם בתחילת הלכות תעניות: "ודבר זה מדרכי התשובה הוא"⁶⁴. כדי שהגאולה ובנין המקדש יבאו על ידי תשובה ועבודת ישראל בפועל.

ה. צדיקים רואים גם בגלות את הרכוש גדול

ענין זה (שהתחלת התיקון ובנין הבית מתחילים תיכף ממש לחורבן, מכיון שזו כל תכלית החורבן, עבור תיקון הבית) – מוצאים במפורש כבר לגבי הגלות הראשונה, גלות מצרים:

מיד – תיכף ממש – לאחר הגזירה על הגלות, ועבדום וענו אותם⁶⁵, הבטיח הקדוש-ברוך-הוא לאברהם אבינו, ואחרי כן יצאו ברכוש גדול⁶⁶. וכידוע הביאור בזה⁶⁷, שכל ענין גלות מצרים היה בשביל העליה (ה"רכוש גדול") של בני ישראל, וכדי שיקבלו את התורה אלא שבני ישראל בהיותם בגלות ושעבוד מצרים לא הרגישו בכך, ולכן רצו לצאת מהגלות מוקדם ככל האפשר ולוותר על הרכוש גדול⁶⁸.

[ויש לומר שזוהו הפירוש הפנימי בכך ששבת לוי לא נשתעבדו⁶⁹: מכיון שאצלם היה קיים תמיד לימוד התורה ו"עמדו במצות אבות"⁷⁰, הרי שהם ידעו והרגישו אף במצרים שהגלות והשעבוד עצמם מביאים לזיכוך ועליה, ה"רכוש גדול" – ובמילא לדידם לא היה מודגש שעבוד].

ובדומה לכך – מכיון ש"כל המלכויות (הגלויות) נקראות על שם מצרים"⁷¹ – הוא בכל הגלויות, ובפרט בגלות זה האחרון: בגלוי ובהרגש מתחילה הגאולה בהפסק זמן לאחר החורבן (התחלת הגלות), אך בפנימיות, מכיון שכל ענין הגלות היה בשביל העליה של הגאולה (ה"רכוש גדול" שלוקחים ומוציאים מהגלות), הרי כבר הרגע

הראשון שלאחר רגע הגלות – הוא רגע בלתי נפרד מהגאולה⁷².

וכנ"ל – כל זה לא רק בענין החורבן והגלות כפי שהם מצד למעלה, מצד הקדוש-ברוך-הוא, אלא גם בעבודה של בני ישראל. עד ש"צעקה פרתו", אפילו בהמה, כאן למטה,

ויתירה מזו בלשון רבינו הזקן⁷³, תכלית השלימות הזה של ימות המשיח ותחיית המתים שהוא גילוי אור אין-סוף ברוך-הוא בעולם הזה הגשמי תלוי במעשיו ועבודתו כל זמן משך הגלות. ומכיון שהגילויים ועניני הגאולה באים על ידי "מעשיו ועבודתו כל זמן משך הגלות", מובן, שהגילויים והענינים הינם מן המוכן, הם "קיימים" במעשיו ועבודתו⁷⁴.

בעיני בשר אכן לא רואים זאת, אך צדיקים ונשיאי ישראל, להם יש עיניים מאירות, הם רואים בגלות עצמה (הן בירידה וחושך הגלות והן במעשיו ועבודתו) את ענין הגאולה שבזה.

ט. משמעות ה"קצים" שגילו גדול ישראל

על פי הנ"ל יש לבאר דבר תמוה בנוגע לענין הקצין.

הגמרא⁷⁵ אומרת: "תיפה עצמן של מחשבי קצין" והרמב"ם מביא זאת בספרו – שהוא, "הלכות הלכות" – בסופו⁷⁶: "וכן לא יחשב הקצין, אמרו חכמים תיפה רוחם של מחשבי הקצים".

אבל לפועל מוצאים ריבוי קצים – נוסף על חז"ל בגמרא, גם מגדולי ישראל שלאחר זמן השי"ס בכל הדורות⁷⁷, ונוסף על כל זה – הרמב"ם עצמו כותב קץ באגרת תימן⁷⁸ שלו; ובדומה לכך בדורות שלאחר מכן, וידוע הקץ של אדמו"ר הזקן במאמר הידוע⁷⁹

72) ראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 78 ואילך, בביאור הסיום דמס' מכות: ר' עקיבא משחך כו'.

73) תניא רפ"ז.

74) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"א ע' 21 ואילך. ח"ב [המתורגם] ס"ע 84 ואילך.

75) סנהדרין צ"ו, ב.

76) הל' מלכים פ"ב ס"ב.

77) כמה מהם הובאו ונסמנו בהערות הרב מרגליות לשר"ת מן השמים (ירושלים תשי"ז) לסי' עב.

78) פרק ג' קרוב לסופו. וראה לקמן בפנים והערה 88.

79) ראה ס' השלוחות תורת שלום ע' 237 (ובסה"מ פ"ר"ת ע' שיט). המאמר נדפס במאמרי אדה"ו – פרשיות ח"א ע' תיט

, ואת האלף ושבע מאות⁸⁰.

בפשטות מפרשים שהכוונה ב"תיפה עצמן של מחשבי קצין"⁸¹, הוא בהתאם להמשך דברי הגמרא "שהיו אומרים כיון שהגיע עת הקץ ולא בא שוב אינו בא"⁸². וכפי שהרמב"ם מסביר באגרת תימן, שזה מביא כישלון ותקלה לעם, כי "שמה יטעו בראותם שבאו הקצים ולא בא", וזה ייגרום להעדר האמונה בביאת המשיח, "לפיכך התפללו עליהם חכמים שתיפח דעתם וישחת חשבונם"⁸³.

מה שאין כן מה שגדולי ישראל גילו קצים, היה זה, אדרבה, לשם תכלית הכי נעלה (כפי שהרמב"ם ממליץ על הקצים שהרס"ג⁸⁴ גילה): מכיון שבאותם זמנים היו בני ישראל בשפל המצב, "בעלי סברות רבות נשחתות", קיבצו גדולי ישראל ומשכו את "המון העם על דרך חשבון הקצים", ובכך חיוקו אותם באמונתם ועוררו בהם את התקוה לגאולה⁸⁵, על ידי⁸⁶ שהודיעו שהגאולה קרובה ממש לבוא, אף שולא זאת, "התורה אסרה זה"⁸⁷.

על פי הנ"ל יש לומר בדרך אפשר: מכיון שצדיקים רואים בכל זמן משך הגלות כיצד העבודה בכל יום ורגע של גלות מכילה את עניני הגאולה ומובילה אליה, ולאחר כל יום... בגלות רואים הם הוספה בגילויים ובעליות של הגאולה (רכוש גדול), עד שקיבוץ כל ההוספות יוצר מצב של שלימות בהוספה

ואילך. וראה שם ע' תכג. וראה אה"ת להצ"צ נ"ך ע' קפג.
80) ראה דברי כ"ק אדמו"ר בנוגע שנת תרס"ז (שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר – בהוספות לשה"מ תרס"ז בסופו – קה"ת, תנש"א, ע' תרפח).

81) ראה פרש"י סנהדרין שם ד"ה ויפח הקץ: תיפה נפשו של מחשב הקץ שלא הל' לו לכוז ולומר שכיון שהגיע וכו'. והיינו, דמפרש המשך בגמ', שהיו אומרים כו' – אמחשבי קצים עצמם. והוא דלא כפירוש הרמב"ם דלקמן בפנים, דשאר הנטע יטעו בה.

82) כ"ה בתרגום דאגרת תימן דר' נחום המערבי (וכן להלן). ובשאר התרגומים בכמה שינויים.

83) שיכויב השם מחשבתם ויפסיד הנהגתם" (תרגום אבן חסדאי), "להשלים ולהפסיד הנהגתם" (אבן תיבון), ובשלתם הוא בלשון תפלה. ובתרגום קאפה, ולפיכך קלזום שיכויב ה' את הבידור שלהם ויקלקל מועצותיהם".

84) באגרת תימן שם.

85) בשאר התרגומים בשינוי (גם בתוכן) קצת.

86) ומסיים, ואין לטעון עליו על שטעה בחשבונותיו". ועד"ו בתרגום אבן תיבון. ובאבן חסדאי, ואין המובט הקצים אשר עשה תפיסה עליו". ועד"ו בתרגום קאפה.

87) כ"כ הרמב"ם בנוגע לרס"ג, "אע"פ שה' יודע שהתורה אסרה זה". ובתרגום קאפה, "השתורה הזהירה על כך". וכי"ב

בשאר התרגומים.

– אוי מגלים הם את זמן השלימות – שנת הקץ, שהנה משיגים ומגיעים כבר לשלימות ההוספה של הגילוי הנעלה – ובמילא צריכה עבודת בני ישראל בזמן זה, בין גילוי הקץ ויום הקץ – להיות בהתאם לשלימות גילוי זה, ושהדבר יבוא על ידי עבודתם בפועל,

גילוי הקץ, חשבון הקץ על ידי הרמב"ם וכו' אדמו"ר הזקן – הריהם איפוא התעוררות לתוספת יתר בעבודת התורה והמצוות, שיהיו בהתאם לגודל השעה, ונתינת כח לעבודה זו.

ובמילא, מלבד זאת שפשוט שאין האמור בכלל האיסור של "חזישוב קצים" – המובא כנ"ל להלכה ברמב"ם –

הרי יתר על כן: צדיקים גדולים הרואים⁸⁸ את העליה גדולה וה"רכוש גדול" שבני ישראל השיגו כבר בזמן זה, מה שמביא אותם להפליא ביותר בשבחן של ישראל ובאהבת ישראל ובזכותם של ישראל, כל ישראל

– הרי אדרבה: הם צריכים לגלות זאת, בתור התעוררות לתוספת בעבודת השם ונתינת כח על זה, בכדי שישראל יוכלו להוסיף בעבודתם בהתאם לכך, כנ"ל.

י. "שבת חזון" – גם על שם ראיית המקדש

על פי זה יומתק בענין שם השבת – "שבת חזון":

כפשוטו הרי היא נקראת על שם תחילת ההפטורה, "חזון ישעיהו", שבגלוי תוכנה, אשר חזוה על יהודה וירושלים... את הענינים בלתי רצויים – (ג') דפורענותא

לאידך, ידוע מה שר' הלל מפאריטש מביא⁸⁹, "בשם הרב מבראדיטשוב נבג"ם", אשר "שבת חזון" היא מלשון מחזור, שבשבת זו מראים, לכל

88) ועפ"ז מתורץ בפשטות מה שלאחר הרמב"ם האריך לבטל וכו' הדרך של מחשבי קצים (ומסיים), אבל אמרת העת על בור' אינה מודעת", ממשיך ומודיע קץ שהוא קבל, ואשר "זהו יתר אמתי מכל חשבון שנאמר בשום קץ", ע"ש.

אלא לפי שאי"ו בכלל בגדר מחשבי קצים, כיון שנתגלה אליו המצב והקץ,

ולכן מאריך ומדגיש לפני שמודיע הקץ, אבל יש אצלנו קבלה גדולה ונפלאה קבלתי אותה מאבי שקבל מאביו ומאבי אביו והוא קבל מאביו כו'".

ולהעיר מלקו"ש [המתורגם] ח"ב ע' 258.

89) נעתק באוה"ת לני"ך ח"ב ע' א"צו.